

Grujo Bjeković

Fakultet fizičke kulture Istočno Sarajevo

METODOLOŠKO MODELNO ZASNIVANJE DOPUNSKOG PROFESIONALNOG USAVRŠAVANJA PROFESORA FIZIČKOG VASPITANJA SA ASPEKTA NJIHOVE SOCIOKULTURNE I PEDAGOŠKE USMJERENOSTI

Uvod

U savremenim uslovima pri rešavanju zadataka povećanja nivoa profesionalne pripreme profesora fizičkog vaspitanja posebna pažnja je usmjerena na kulturološki pristup, profesionalni rast i stvaralačku samostalnost sa ciljem da se ostvari kardinalni prelaz od sadašnjeg dominirajućeg fizičkog obrazovanja primarno usmjerenog na razvoj fizičkih sposobnosti i formiranja kretnih navika na koncepciju filozofsko kulturološkog nivoa znanja kao metodološke osnove i odnosa prema svijetu i teoretsko-spoznajnim funkcijama. Osnova te koncepcije je poimanje jedinstva kulture i i mnogoaspektnosti njenih sadržaja, tretiranja čovjeka kao cjelovite integralne individualnosti, prioriteta sociokulturnog nad fizičkim, povezanost djelatnosti i potreba ličnosti u procesu njenog formiranja.

Opšta teorija i metodologija fizičke kulture ima sociokulturni karakter, uključuje aktuelnu sferu metodološke misaone djelatnosti, realnu brigu o kulturi tjelesnosti, kretanja i zdravlja, duboko otkrivanje duhovno-fizičke suštine fizičke kulture i veličanstvene snage čovjeka da preobražava i stvara čovjeka.

U realizaciji ovih zadataka vodeća uloga pripada akmeologiji koja na sadašnjoj etapi svoga razvoja uključuje profesionalizam i kompetentnost zasnovanoj na stvaralačkim rešenjima, vladanju savremenim metodama rešavanja profesionalnih zadataka, što je preduslov ostvarivanja djelatnosti visoko i postojeane produktivnosti.

Glavni cilj ovog rada je dobijanje objektiviziranih podataka empirijsko-eksperimentalnim putem značajnih za objektivizirano fleksibilno modelno diferencirano projektovanje dopunskog pedagoškog obrazovanja i usavršavanja profesora fizičkog vaspitanja shodno tipološkoj srodnosti procentualne strukture rangiranja njihove vrijednosne sociokulturne i pedagoške orijentacije, vrijenosnog odnosa do sadržaja i oblikovanja lične i grupne sportske i tjelovježbene aktivnosti učesnika procesa fizičkog vaspitanja.

Posredni ciljevi su:

Identifikovanje procentne strukture rangiranosti anketnih iskaza ispitivanih grupa (profesora fizičkog vaspitanja do 10 i preko 10 godina staža, studenti treće i četvrte godine Fakulteta za fizičku kulturu):

- utvrđivanja kriterija vrednovanja individualnih profila vrijednosne sociokulturne i pedagoške orijentacije, vrijednosnog odnosa do sadržaja i oblikovanja lične i grupne sportske i tjelovježbene aktivnosti učesnika procesa fizičkog vaspitanja;
- motivacija profesora fizičkog vaspitanja na spoznaju i korištenje svojih individualnih odlika za optimalnu organizaciju profesionalne djelatnosti, za povećanje svoje socijalne vrijednosti i samovrijednosti.

Metode istraživanja. Za dostizanje postavljenog cilja primijenjen je metod anketiranja i analiza prikladne naučne metodološke literature.

Anketom je obuhvaćeno po 25 studenata treće i četvrte godine studija (stud M i stud S) i po 20 profesora tjelesnog vaspitanja sa radnim stažom do deset godina radnog staža (prof M) i preko 10 godina staža (prof S).

Sadržaj ankete uključuje:

A. Vrijednosnu sociokulturnu i pedagošku orijentaciju:

- Oblikovanje i razvoj duhovnih vrijednosti u sferi fizičke kulture (RDV);
- Formiranje vrijednosne orijentacije u procesu vježbanja (FVO);
- Vaspitanje socijalno aktivne i moralne ličnosti (FVA);
- Osvajanje duhovnih vrijednosti sporta i fizičkog vaspitanja (ODV);
- Oblikovanje fizičke kulture kao vida kulture čovjeka i društva (OK);
- Kreiranje humanističke koncepcije razvoja ličnosti (KHK).

B. Vrednovanje sadržaja kulture kretanja i kulture tjelesnosti:

- Formiranje i vaspitanje držanja tijela (FDT);
- Razvoj bazičnih psihomotornih kvaliteta (PMK);
- Ovladavanje navikama značajnim za život i savladavanje prostora (NZV);
- Razvoj koordinacionih kvaliteta (RKO).

Sadržaje navedenih djelova ankete ispitanici su rangirali po prioritetu i vrijednovali po značaju:

(Manje važni, Važniji i Najvažniji).

Rezultati rangiranja anketnih iskaza predloženi su procentnim strukturama za svaku ispitivanu grupu (profesori FV do 10 i preko 10 godina staža, studenti treće i studenti četvrte godine Fakulteta za fizičku kulturu).

Utvrđivanje ranga i vrednovanje značaja anketnih iskaza vrijednosne sociokulturne i pedagoške orijentacije, vrednovanja sadržaja kulture kretanja i kulture tjelesnosti provedena je prema subjektivnoj važnosti za ispitanika. Utvrđene procentne stukture procentnog prioriternog rangiranja anketnih iskaza korištene su za provođenje komparativne analize.

Hijerarhijska klaster analiza primijenjena je radi utvrđivanja tipskih grupa shodno srodnosti procentne strukture rangiranja i vrednovanja značaja anketnih iskaza vrijednosne sociokulturne i pedagoške orijentacije i sadržaja kulture kretanja i kulture tjelesnosti ispitivanih grupa. Univarijatnim F-testovima utvrđivana je taksonomska statistička značajnost rangiranih anketnih iskaza bitnih za svrstavanje ispitanika u klaster analizom definisane tipske grupe (efekt tipa i efekt konstante).

Komparativnom analizom procjenjivan je odnos rezultata procentnog rangiranja i vrednovanja značaja anketni iskaza.

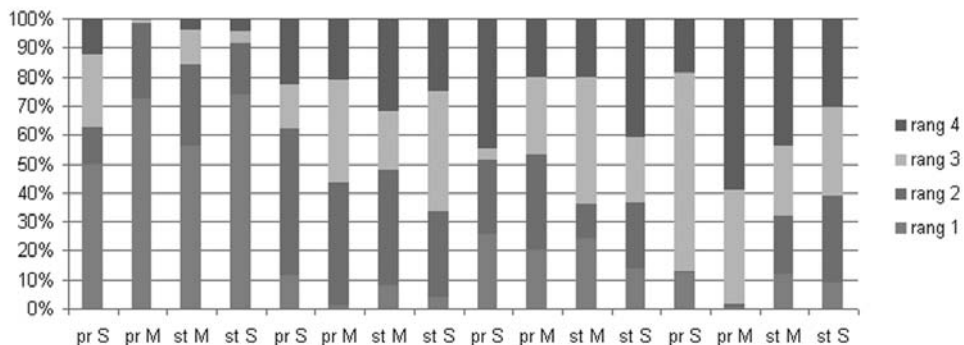
Rezultati israživanja i diskusija

Za modelno diferencirano projektovanje dopunskog pedagoškog usavršavanja profesora fizičkog vaspitanja presudno je uspostavljanje kontinuiranog funkcioniranja kanala povratne veze vrijednosne sociokulturne i pedagoške orijentacije procentnog struktuiranja, aktuelnih vrijednosnih usmjerenja u oblikovanju lične i grupne sportske i fizičko vježbovne aktivnosti. U tom pogledu ovaj rad predstavlja prethodno metodološko empirijsko-eksperimentalno istraživanje.

Utvrđena procentna struktura rangiranja i ocjene značaja anketnih iskaza vrednovanja sadržaja kulture kretanja i kulture tjelesnosti za oblikovanju lične i grupne sportske i fizičke vježbovne aktivnosti predočena je u tabeli 1.

Tabela 1. Procentna struktura rangiranja i vrednovanja značaja sadržaja kulture kretanja i kulture tjelesnosti za oblikovanje lične i grupne sportske i rekreativne fizičke vježbovne aktivnosti

	FORMIRANJE I VASPITANJE DRŽANJA TIJELA				RAZVOJ BAZIČNIH PSIHOMOTORNIH KVALITETA				OVLADAVANJE NAVIKAMA ZNAČAJNIM ZA ŽIVOT				RAZVOJ KOORDINACIONIH KVALITETA			
	pr S	pr M	st M	st S	pr S	pr M	st M	st S	pr S	pr M	st M	st S	pr S	pr M	st M	St S
rang 1	50,00	73,30	56,00	73,90	12,50	0,70	8,00	4,30	25,00	20,00	24,00	13,00	12,50	0,70	12,00	8,70
rang 2	12,50	26,70	28,00	17,40	56,30	40,00	40,00	30,40	25,00	33,30	12,00	21,70	0,60	0,70	20,00	30,40
rang 3	25,00	0,70	12,00	4,30	16,70	33,30	20,00	43,50	3,60	26,70	44,00	21,70	68,80	40,00	24,00	30,40
rang 4	12,50	0,70	4,00	4,30	25,00	20,00	32,00	26,10	43,80	20,00	20,00	39,10	18,80	60,00	44,00	30,40

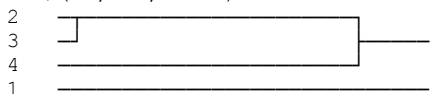
Procentna struktura rangiranja anketnih iskaza ispitivanih grupa je različitog stepena heterogenosti. Da bi se objektivizirao stepen srodnosti procentne strukture rangiranih anketnih iskaza ispitivanih grupa primijenjena je hijerarhijska klaster analiza.

Hijerarhijskom klaster analizom izdvojene su 3 tipske grupe po procentnoj struktuiranosti rangiranja anketnih iskaza ispitivanih grupa.

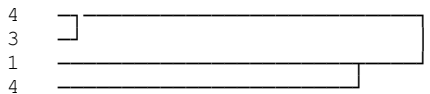
Dendrogrami srodnosti izvojenih tipskih grupa po strukturama procentnog rangiranja anketnih iskaza i ocjene značaja vrijednosne orijentacije prikazani su u dendrogramu 1.

Komparativni prikaz dendrograma srodnosti procentnih struktura rangiranja i vrednovanja značaja sadržaja kulture kretanja i kulture tjelesnosti za oblikovanje lične i grupne sportske i fizičko vježbovne aktivnosti

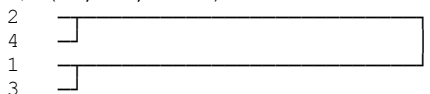
DENDROGRAM RANGIRANJA
Koef .921 .863 .798
/ (23, 24, 21)

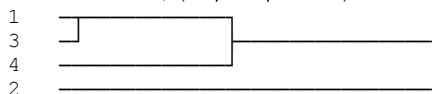
DENDROGRAM RANGIRANJA FDT1 do FDT4
Koef .976 .890 .868
/ (23, 14, 12)

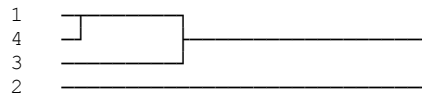
DENDROGRAM RANGIRANJA PKM1 do PKM4
Koef .965 .965 .815
/ (24, 13, 12)

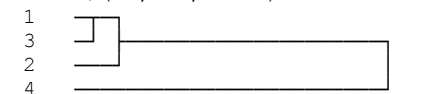
DENDROGRAM ZNACAJNOSTI
Koef .921 .863 .798
/ (23, 24, 21)

DENDROGRAM ZNACAJNOSTI FDTM do FDTM
Koef .997 .974 .879
/ (14, 13, 12)

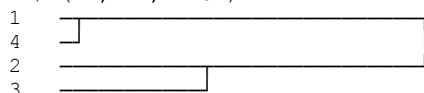
DENDROGRAM ZNACAJNOSTI PKMM do PKMM
Koef .999 .951 .935
/ (13, 12, 14)

DENDROGRAM RANGIRANJA NVZ1 do NVZ4

Koeff .934 .867 .656

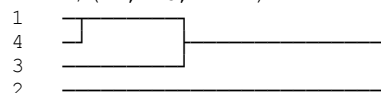
/ (14, 12, 13)

DENDROGRAM ZNACAJNOSTI NVZM do NVZM

Koeff .936 .867 .667

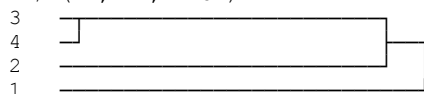
/ (14, 13, 12)

DENDROGRAM RANGIRANJA RKO1 do RKO4

Koeff .942 .797 .660

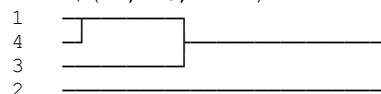
/ (14, 12, 13)

DENDROGRAM ZNACAJNOSTI RKOM do RKOM

Koeff .992 .967 .847

/ (14, 13, 12)

Prve tipske grupe objedinju po dvije ispivane grupe najvećeg stepena srodnosti. Najveću učestalost u procentnoj strukturi rangiranja značaja sadržaja kulture kretanja i kulture tjelesnosti za individualno i grupno oblikovanje sportske i rekreativne aktivnosti imaju prva (prof S) i četvrta grupa (stud S) u rangiranju anketnih iskaza što se može zaključiti na osnovu njihovih projekcija na skalama aglomeracije.

Dvojna dvotipska grupa (24,13) istog stepena srodnosti procentnog rangiranja struktiranosti prisutna je kod anketnog iskaza razvoja psihomotornih kvaliteta (PMK). Manje tipične dvotipske strukture prisutne su u procentnoj struktuiranosti anketnih iskaza ovladavanje navikama značajnim za život i savladavanje prostora (NZV) i formiranje i vaspitanje držanja tijela (FDT);

Učestali stepen visoke srodnosti procentne struktuiranosti značaja u okviru I tipske grupe imaju prva i treća i tipska grupa svih anketnih iskaza i posebno iskaza o formiranju i vaspitanju držanja tijela (VDT), ovladavanju navikama značajnim za život i savladavanje prostora (NZV) i razvoj koordinacionih kvaliteta (RKO).

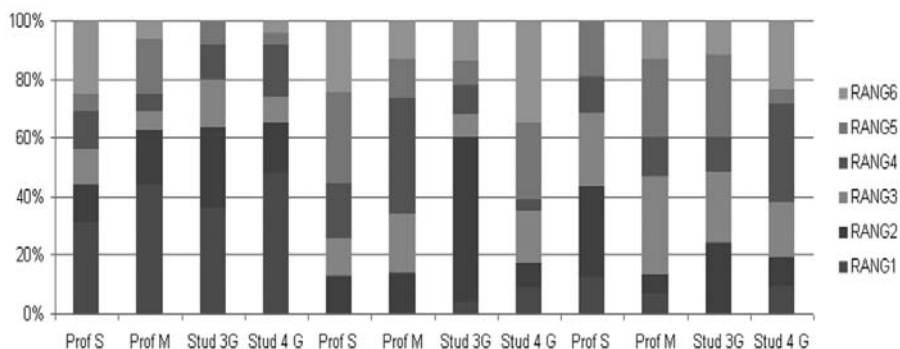
Nasuprotom tome procentna struktuiranost rangiranja vrednovanja sadržaja kulture kretanja i kulture tjelesnosti je izrazito heterogena u odnosu na objedinjenost ispitanika analiziranih grupa

Analizom varijance utvrđena je taksonomska značajnost varijabli za svrstavanje ispitanika u 3 tipske grupe na osnovu njihove ocjene značajnosti sadržaja kulture kretanja i kulture tjelesnosti za individualno i grupno oblikovanje procesa sportske i rekreativne aktivnosti

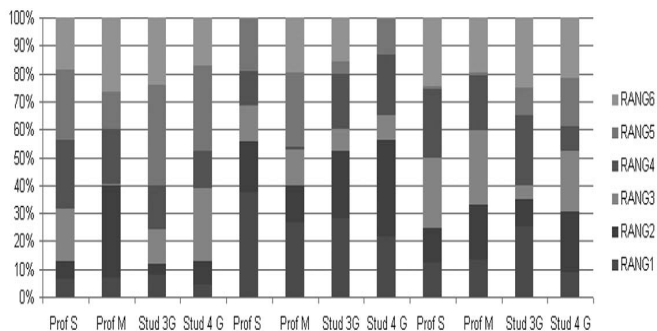
* * ANALYSIS OF VARIANCE * *										
EFFECT .. TIP3										
Univariate F-tests with (2,1) D. F.										
Variable	Hypoth.	SS	Error	SS	Hypoth.	MS	Error	MS	F	Sig. of F
PMKN		278.295		.245		139.147		.245	567.948	.030
NVZM		527.422		.125		263.711		.125	2109.690	.015

Tabela 2. Procenatna struktura rangiranja i vrednovanja značaja anketiranih iskaza vrijednosne sociokulturne i pedagoške orijentacije

	RAZVOJ DUH. VRIJEDNOSTI F.K.				VRIJEDNOSNA ORIJENTACIJA				SOCIJALNA AKTIVNOST			
	Prof S	Prof M	Stud 3G	Stud 4 G	Prof S	Prof M	Stud 3G	Stud 4 G	Prof S	Prof M	Stud 3G	Stud 4 G
RANG1	31,3	46,7	36	47,8	0,6	0,7	8	8,7	12,5	6,7	0,4	8,7
RANG2	12,5	20	28	17,4	12,5	13,3	112	8,7	31,3	6,7	24	8,7
RANG3	12,5	6,7	16	8,7	12,5	20	16	17,4	25	33,3	24	17,4
RANG4	12,5	6,7	12	17,4	18,8	40	20	4,3	12,5	13,3	12	30,4
RANG5	6,3	20	8	4,3	31,3	13,3	16	26,1	18,8	26,7	28	4,3
RANG6	25	6,7	0,4	4,3	25	13,3	28	34,8	0,6	13,3	12	21,7

	OSVAJANJE DUH. VRIJEDNOSTI				OBLIKOVANJE K.FK KAO KULTURE				KREIRANJE HUMANISTIČKE KONCEPCIJE			
	Prof S	Prof M	Stud 3G	Stud 4 G	Prof S	Prof M	Stud 3G	Stud 4 G	Prof S	Prof M	Stud 3G	Stud 4 G
RANG1	6,3	6,7	8	4,3	37,5	26,7	28	21,7	12,5	13,3	20	8,7
RANG2	6,3	33,3	4	8,7	18,8	13,3	24	34,8	12,5	20	8	21,7
RANG3	18,8	0,7	12	26,1	12,5	13,3	8	8,7	25	26,7	4	21,7
RANG4	25	20	16	13	12,5	0,7	20	21,7	25	20	20	8,7
RANG5	25	13,3	36	30,4	18,8	26,7	4	13	0,6	0,7	8	17,4
RANG6	18,8	26,7	24	17,4	0,6	20	16	0,4	25	20	20	21,7

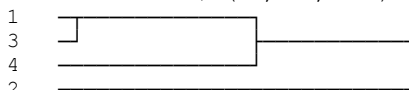
Procentne strukture rangiranih anketnih iskaza vrijednosne socio-kulturne i pedagoške usmjerenosti su bitne za fleksibilno modeliranje diferenciranog dopunskog profesionalnog obrazovanja i usavršavanja ispitivanih grupa je različitog stepena heterogenosti. Da bi se objektivizirao stepen srodnosti procentne strukture rangiranih anketnih iskaza ispitivanih grupa provedena je hijerarhijska klaster analiza.

Hijerarhijskom klaster analizom izdvojene su 3 tipske grupe prema procentnoj struktuiranosti rangiranja anketnih iskaza ispitivanih grupa.

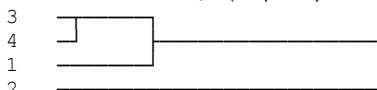
Dendrogrami srodnosti izvojenih tipskih grupa po strukturama procentnog rangiranja anketnih iskaza i subjektivne ocjene njihove značajnosti (dendrogrami 2).

Komparativni prikaz dendrograma srodnosti procentnih struktura rangiranja i vrednovanja značajnosti vrijednosne socio-kulturne i pedagoške orijentacije za oblikovanje lične i grupne sportske i rekreativne fizičke aktivnosti

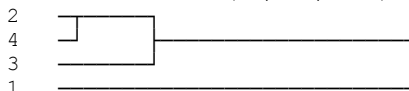
DENDROGRAM RANGIRANJA RDV1 do KHK6
Koeff srodnosti: .878 .840 .748
/ (13, 14, 12)

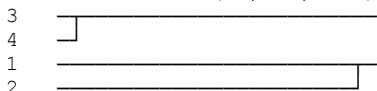
DENDROGRAM ZNACAJNOSTIYNA RDV1 do KHK3
Koeff srodnosti: .940 .930 .871
/ (34, 13, 23)

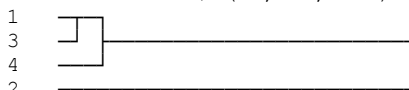
DENDROGRAM RANGIRANJA RDV1 do RDV6
Koeff srodnosti: .878 .840 .748
/ (13, 14, 12)

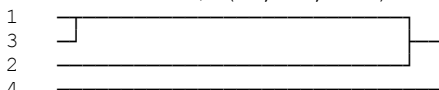
DENDROGRAM ZNACAJNOSTIYNA RDV1 do RDV3
Koeff srodnosti: .998 .862 .715
/ (34, 13, 23)

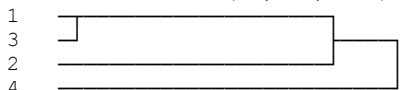
DENDROGRAM RANGIRANJA FVO1 do FVO6
Koeff srodnosti: .929 .906 .593
/ (13, 14, 12)

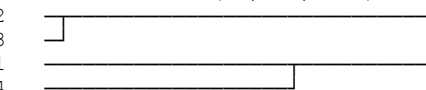
DENDROGRAM ZNACAJNOSTIYNA FVO1 do FVO3
Koeff srodnosti: .996 .923 .862
/ (13, 12, 14)

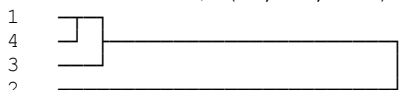
DENDROGRAM RANGIRANJA FSA1 do FSA6
Koeff srodnosti: .908 .794 .626
/ (13, 12, 14)

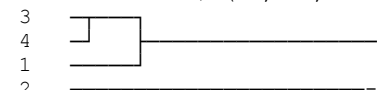
DENDROGRAM ZNACAJNOSTIYNA FSA1 do FSA3
Koeff srodnosti: .982 .945 .883
/ (23, 12, 14)

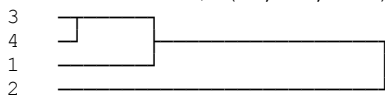
DENDROGRAM RANGIRANJA ODV1 do ODV6
Koeff srodnosti: .944 .930 .638
/ (14, 13, 12)

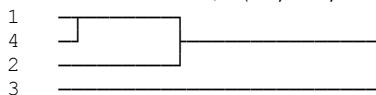
DENDROGRAM ZNACAJNOSTIYNA ODV1 do ODV3
Koeff srodnosti: .997 .974 .725
/ (34, 13, 23)

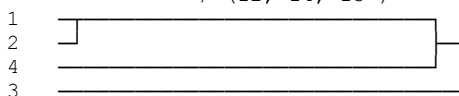
DENDROGRAM RANGIRANJA OK1 do OK6
 Koef srodnosti: .994 .859 .668
 / (34, 13, 12)

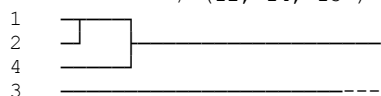
DENDROGRAM ZNACAJNOSTIYNA OK1 do OK3
 Koef srodnosti: .997 .974 .725
 / (14, 12, 13)

DENDROGRAM RANGIRANJA KHK1 do KHK6
 Koef srodnosti: .975 .838 .746
 / (12, 14, 13)

DENDROGRAM ZNACAJNOSTIYNA KHK1 do KHK3
 Koef srodnosti: .997 .991 .940
 / (12, 14, 13)

Prisutna je izrazita nepodudarnost u procentnoj rangiranosti i subjektivnoj ocjeni značajnosti anketiranih iskaza ispitivanih grupa. To ukazuje na prisutnu površnost procjena i neizdefiniranost njihovih suštinskog sadržaja i značaja.

Analizom varijance utvrđena je taksonomska značajnost varijabli za svrstavanje ispitanika u 3 tipske grupe shodno procentnoj strukturi njihovih rangiranja u domenu vrijednosne socio-kulturne i pedagoške orijentacije

* * ANALYSIS OF VARIANCE * *						
EFFECT .. TIP 3						
Univariate F-tests with (2,1) D. F.						
Variable	Hypoth. SS	Error SS	Hypoth. MS	Error MS	F	Sig. of F
RDV4	57.285	.125	28.643	.125	229.140	.047
FVO4	644.808	.720	322.404	.720	447.782	.033
FSA4	238.365	.125	119.182	.125	953.460	.023

Problem vrijednosne orijentacije ima međudisciplinarni karakter i predstavlja predmet empirijskih i naučnih istraživanja cijelog niza nauka .

Treba imati na umu da su među vrijednosnim orijentacijama i istinskim vrijednostima ličnosti prisutne i druge različite vrijednosne predstave. Pouzdanim indikatorom vrijednosne orijentacije smatraju se i vrijednosne predstave o sopstvenim vrijednostima i vrijednostima za sebe.

Realne vrijednosti nisu uvijek adekvatne i jasne i ponekad se ne spoznaju i ne odražavaju u predstavama. Istraživanje realnih izvora motivacije i motivacionih izvora sportske i profesionalne pedagoške pripreme uslovljeno je sistemskim istraživanjima njihove vrijednosne orijentacije. Njihovo poznavanje daje mogućnost stvaranja objektiviziranih predstava o njihovim motivacijama, aktivnostima, volji i mogućnostima za usmjereni razvitak ličnosti.

Zaključak

Rezultati neposredne i uporedne analize rangiranja vrijednosnih sadržaja kulture kretanja i kulture tjelesnosti i vrijednosnih socio-kulturnih i pedagoških usmjerenja na oblikovanje procesa lične i grupne sportske i rekreativne aktivnosti daje osnove da se objektiviziraju bitne tipološke odlike ispitivanih grupa studenata i profesora fizičkog vaspitanja za objektivizirani diferencijalni pristup modeliranju sadržaja dopunske profesionalne pedagoške pripreme i usavršavanja obrazovnog procesa studenata pedagoških fakulteta i dopuskog profesionalnog usavršavanja profesora fizičkog vaspitanja.

Provedeni empirijsko - eksperimentalni pristup pokazuje da je promišljeni i ciljno usmjereni sistem aktuelne korekcije predstava o vrijednosnoj socio-kulturnoj i pedagoškoj orijentaciji i vrijednosnog tretiranja sadržaja kulture kretanja i kulture tjelesnosti u domenu fizičkog vaspitanja i omogućava povećanje stepena profesionalne zrelosti, pozitivnih rezultata u hijerarhiji i usklađenosti sistema vrijednosti.

Povećanje stepena profesionalne zrelosti profesora opredeljen je dinamičkom ovladavanju inovacionih tehnologija organizacije profesionalne obrazovne pripreme, vrijednosnom orijentacijom na usvajanju kulture i životnih vrijednosti, na usavršavanju samorazvitka, na samoaktuelizaciji profesionalnosti i kompetitivnosti vlastite ličnosti.

Individualizacija pedagoškog procesa njihovog usavršavanja usmjerena je na formiranje njihovog individualnog kreativnog stila pedagoškog djelovanja. U osnovi cjelokupni rad na formiranju vrijednosne orijentacije studenata i profesora fizičkog vaspitanja zasniva se na humanističkoj koncepciji razvitka ličnosti, čiji je glavni smisao priznavanje prioriteta ličnosti i njene socijalne uslovljenosti u njihovom jedinstvu, bez međusobnog suprostavljanja.

Pređočeni metodološki pristup uspostavljanja funkcioniranja kanala povratne veze praćenja i korekcije vrijednosne sociokulturne i pedagoške orijentacije, aktuelnih vrijednosnih usmjerenja u oblikovanju lične i grupne sportske i fizičko vježbovne aktivnosti i rezultati neposredne i uporedne analize u osnovi predstavlja prethodno metodološko empirijsko-eksperimentalno istraživanje .

Literatura

1. Čičikin, V.T.: (1995) Teoretičeskie osnovi formirovania professionalnoi podgotovki v sisteme fiskulturnogo-pedagogiskogo obrazovanja. Doktorska disertacija, Moskva
2. Tzutukov, V.G.: (2003) Didactic – akmeological reform of special contents of educational process in highestzestabilishment of physical education. TPFK N 6, 2003.
3. Kuzmina, N.V.: Predmet akmeologii. SPb: Sankt –Pettersburskaa akmeologičeskaa akademija, 1999.

The Basics of the Methodological/modal professional improvements of the physical/ sports educators from the aspect of their actual values of life and professional pedagogical activity

Summary

While solving increased level of professional preparation of the physical education teachers, in modern days increased attention is given to intellectual, moral, cultural an professional increase of the creative undependability of the future specialists with the aim to create shift from presently dominant physical education, which is primarily oriented towards the development of the physical capabilities forming the perfect moving abilities and habits, to development of the whole human being

The lead role of these tasks belongs to the acmeology, a multidisciplinary science about a human and society.

In this paper, a basic categorial apparatus of acmeology has been defined, according to the level of it's modern development, covering professionalism and competency. To reach defined goal the following scientific methods have been used: analysis of methodological literature, questionnaire and modeling.

Twenty professors of the physical education with up to 10 year s and more as well as 20 students of the Physical education faculty from the third and forth year of study have been questioned.